

HÖGSTA DOMSTOLENS DOM

Mål nr

meddelad i Stockholm den 15 december 2004

T 3473-02

KLAGANDE

Länsförsäkringar Sak Försäkringsaktiebolag, 502010-9681,
106 50 STOCKHOLM

Ombud: försäkringsjuristen UL

MOTPART

JG

Ombud: advokaten PC

SAKEN

Skadestånd

ÖVERKLAGADE AVGÖRANDET

Hovrätten för Västra Sverige, avd. 3, dom den 30 augusti 2002 i mål T 2092-02

DOMSLUT

Med ändring av hovrättens dom fastställer Högsta domstolen tingsrättens domslut i vad avser punkten 1 under rubriken Beslut i övriga frågor, skadestånd m.m., varigenom JG ålagts att utge skadestånd till Lita försäkring

(Länsförsäkringar Sak Försäkringsaktiebolag) med tjugotretusentrehundra-sjuttiotvå (23.372) kr, därav 17.529 kr solidariskt med FO, jämte ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen från den 29 oktober 2001 till dess betalning sker.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

Länsförsäkringar Sak Försäkringsaktiebolag har yrkat bifall till sin vid tingsrätten förda talan.

JG har bestritt ändring.

DOMSKÄL

JG åtalades vid tingsrätten bl.a. för att ha åkt med i en tillgripen personbil från Herrljunga till Malmö trots att han visste om att bilen var tillgripen. Tingsrätten dömde JG för olovligt brukande och ålade honom att utge skadestånd till målsäganden. JG överklagade inte domen i ansvarsdelen, utan endast såvitt avsåg skadeståndet.

Den fråga som nu skall avgöras är därför enbart huruvida JG skall åläggas skyldighet att ersätta den skada på bilen som uppstod under färden. Prövningen av skadestandsfrågan skall ske förutsättningslöst. Högsta domstolen är således inte bunden av gärningsbeskrivningen i ansvarsdelen. Vilken betydelse straffdomen skall tilläggas får avgöras enligt principen om fri bevisprövning. (Se t.ex. rättsfallet NJA 1996 s. 724.)

Av utredningen i målet framgår bl.a. följande. Under en period när JG, som då var 15 år, och två kamrater till honom i åldern 14 och 15 år

ägnade sig åt viss, i tingsrättens dom angiven brottslighet kom de överens om att ta en bil och åka till Malmö (och Köpenhamn). Efter detta gick JG, men inte de andra, hem för att sova. Han väcktes av ett telefonsamtal där kamraterna sade att de skulle mötas. Kamraterna hade då en bil som JG förstod inte tillhörde någon av dem. Alla tre for i väg på den planerade resan. Eftersom de var så unga hade ingen av dem körkort. Den yngste förde bilen. Under färden körde han emot ett vägräcke, troligen därför att han höll på att somna. JG satt hela tiden i baksätet på bilen. Det är ostridigt att han var utan skuld till att bilen körde av vägen.

Försäkringsbolaget, som tidigare i målet grundat sin skadeståndstalan endast på åklagarens gärningsbeskrivning, har i Högsta domstolen åberopat den överenskommelse som JG och hans kamrater hade träffat om att åka till Köpenhamn. Denna omständighet ligger inom ramen för vad som skulle ha kunnat tillföras genom en åtalsjustering i brottmålet, och det föreligger inte hinder mot åberopandet (jfr NJA 2004 s. 213).

Enbart det förhållandet att JG, efter att ha hämtats av sina kamrater, följt med i bilen som passagerare kan inte i sig anses tillräckligt som grund för att han skall åläggas skyldighet att ersätta den uppkomna skadan. Hans medverkan i det inträffade sträcker sig emellertid längre än så. JG har visserligen inte deltagit i själva tillgreppet av bilen. Däremot har han deltagit i både bilfärden och planeringen av denna på ett sådant sätt att händelsen i sin helhet framstår som ett av kamraterna gemensamt utfört tilltag. Det får därför anses att JG, när han anslöt sig till de andra två och for i väg i bilen, även han tog bilen i sin besittning tillsammans med dem. Den omständigheten att de tre kamraterna olovligen tog bilen i besittning utgjorde inledningen till det händelseförlopp som utmynnade i att bilen skadades. Sätillvida föreligger det ett orsakssamband mellan JGs handlande och skadan. Det kan visserligen i vart fall diskuteras om orsakssambandet mellan hans handlande och skadan är adekvat. Den som olovligen har satt sig i besitt-

ning av annans egendom kan emellertid åläggas ansvar även för vådahändelser som därefter inträffar. (Se angående principen om "casus mixtus cum culpa" t.ex. rättsfallen NJA 1914 s. 190, 1957 s. 337, 1985 s. 75 II och 1985 s. 690 samt Hellner & Johansson, Skadeståndsrätt, 6 uppl. 2000, s. 213 f., Agell i Festskrift till Jan Hellner, 1984, s. 46 ff., Håkan Andersson, Skyddsändamål och adekvans, 1993, s. 393 ff, och Dufwa, Flera skadeståndsskyldiga, II, 1993, nr 3894 ff.) Omständigheterna i förevarande fall är sådana att denna princip är tillämplig.

JG är därför skyldig att ersätta den skada som uppkom på bilen. Om beloppet råder inte någon tvist.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Munck, Lennander (referent), Thorsson,
Lundius och Calissendorff
Föredragande revisionssekreterare: Kramer